

Faktaark

Straff som virker

Med denne stortingsmeldingen oppfyller vi regjeringens mål om kriminalomsorgen i Soria Moria-erklæringen.

Målet for kriminalpolitikken er et tryggere samfunn

- Regjeringen vil skjerpe straffene for drap, voldtekt, alvorlig vold og overgrep mot barn. Farlige kriminelle skal sone i fengsler med høyt sikkerhetsnivå.
- Bedre rehabilitering vil gi mindre tilbakefall til kriminalitet.
- Soningskøen er borte. Domfelte skal innkalles raskt til straffegjennomføring.
- Slik sikrer vi kriminalpolitikken mål, som er et tryggere samfunn.

Ofrene skal høres og tas vare på

- Innføre tilbud om Restorative justice. I den grad det er mulig, skal skaden som har skjedd gjenopprettes.
- Ofrene skal få uttrykke hva lovbruddet har gjort med dem. Målet er at dette skal gjøre det enklere for ofrene å gå videre i livet.

Ingen skal sone under strengere forhold enn nødvendig

- De fleste dommene i Norge er korte. Flere skal få sone i fengsler med lavere sikkerhetsnivå.
- Det gir bedre rehabilitering, gjør overgangen ved løslatelse enklere og er billigere for samfunnet.
- Regjeringen har innført forsøk med hjemmesoning med elektronisk kontroll.

Foto: Hilde Mæhlum, Maske fra serien vern/gitter.

Flere kan gjennomføre straff utenfor fengsel

- Samfunnsstraff virker bedre enn fengsel for mange, og gir lavere tilbakefall til kriminalitet. Flere bør derfor dømmes til denne type soning. Det bør bli større adgang til å idømme deldom med kombinasjonen av fengsel og samfunnsstraff. Gjennom en slik progresjon i soningen blir tilbakeføringen til samfunnet bedre.
- Narkotikaprogram med domstolskontroll gir gode resultater. Regjeringen vurderer derfor å utvide ordningen.
- Barn bør ikke i fengsel. Regjeringen ønsker et særskilt tilpasset tilbud til de yngste lovbrysterne hvor alle andre alternativer til fengsel er under-

søkt. De nye tilbudene skal i sin utforming være tilnærmet like en bolig, uten fengselspreg. Kravet til sikkerhet, de særskilte behovene som denne gruppen har og kravet til fleksibilitet skal ivaretas. Et tett og solid samarbeid med andre offentlige etater, blant annet med barnevern, skolemyndigheter og helsetjenesten må etableres.

Innholdet under straffegjennomføringen skal bli bedre

- Innsatte og domfelte har de samme rettigheter som alle andre i samfunnet – også under soning. Regjeringen vil derfor satse på bolig, arbeid eller utdanning, kontakt med familie og behandling av rusavhengighet. Disse punktene er avgjørende for å hindre tilbakefall til kriminelle handlinger.
- Rehabiliteringstilbudene skal være basert på innsikt og kunnskap, og de ansatte i kriminalomsorgen må representere en bred og sammensatt kompetanse.
- Alle fengsler har tilbud om utdanning og arbeidstrening. Mange innsatte har mangelfull utdanning eller lite arbeidserfaring. Å rette på dette er avgjørende for at innsatte skal kunne delta normalt i samfunnet etter løslatelse.
- Livet i fengsel skal forberede den innsatte på livet utenfor murene. Derfor skal de trene på å ta ansvar og klare seg selv.
- Pårørende skal få mulighet for mer kontakt med innsatte. Dette er spesielt viktig for barn som har en av sine foreldre i fengsel. Regjeringen legger til rette for dette gjennom bedre besøksordninger og besøksfasiliteter.
- Innholdet i samfunnsstraffen skal utvikles etter

Kriminalomsorgen har ansvar for varetekt, fengselsstraff, forvaring, samfunnsstraff, narkotikaprogram med domstolskontroll og alle andre former for straffegjennomføring.

I 2007 fikk nesten 3000 personer en samfunnsstraffdom.

Svært mange av fengselsstraffene er korte – gjennomsnittet er noe over tre måneder, og omtrent halvparten av dommene er under to måneder. Kun en av ti dommer er på over ett år.

Det er flest narkotikaforbrytelser, deretter kommer vinningsforbrytelser og voldsforbrytelser.

den domfeltes evner, problemer og behov. Slik får vi en soning hvor den innsatte får gjøre opp for seg på en meningsfull måte.

- Domfelte med rusproblemer og psykiske lidelser skal få bedre oppfølging. Regjeringen vil øke bruken av soning i institusjon og gi tilbud om rusmestring. Tilbudene skal følges opp også etter løslatelsen. Dette er et viktig kriminalitetsforebyggende tiltak.

En bedre tilbakeføring gjennom arbeid og utdanning, bolig og rusbehandling

- Når dommen er ferdig sonet har man gjort opp for seg. Oppfølging kan imidlertid være nødvendig for at den innsatte skal få et godt liv, og for å hindre tilbakefall til kriminalitet.
- Kriminalomsorgen skal sørge for at både samfunn og den innsatte er være trygg og forberedt ved løslatelse. Mange vil trenge videre oppfølging etter soning.
- Nøkkelen til og hovedansvaret for et effektivt ettervern ligger i kommunene. Et godt samarbeid på tvers av etater er avgjørende.
- Mange løslatte er ensomme, og det kan være vanskelig å holde seg unna sitt gamle, ofte kriminelle miljø. Frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle for å unngå dette ved å gi løslatte et alternativt sosialt tilbud.
- Det er et mål at alle som løslates fra fengsel skal ha en verdig bolig å gå til, ha et skole- eller arbeidstilbud og få tilbud om behandling for rus og/eller psykiske problemer. For å nå dette målet må forberedelsene begynne under soningen.

Bøter er den mest brukte straffen for lovbrudd i Norge. Når vi snakker om straffedømte, er det likevel de mer alvorlige lovbruddene vi tenker på, og da er det fengselsstraffen som dominerer. Den tredje store gruppen er samfunnsstraffen.

Til enhver tid sitter ca 3500 personer i fengsel i Norge. Halvparten av disse har barn.

I 2007 ble i underkant av 500 personer dømt til promilleprogram fordi de har kjørt i alkoholpåvirket tilstand. Programmet går over 11 måneder.

7 av 10 er arbeidsledige, 6 av 10 er rusmisbrukere 4 av 10 har kun ungdomsskolen, 3 av 10 er uten fast bosted